

नाविन्यपूर्ण योजनांकरीता निकष
ठरविणे व कामांची निवड करणे
याकरीता समिती गठन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग

शासन परिपत्रक, क्रमांक-डिएपी २०२५/प्र.क्र.३३५(भाग-१) /का.१४८१,

ई-नस्ती क्र.१४५०३१२

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : १९ डिसेंबर, २०२५.

वाचा :- १) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र.जिवायो-१००७/प्र.क्र.३९/का.१४४४, दि.१६ फेब्रुवारी, २००८.

२) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्र.कार्यशा-२०२५/प्र.क्र.०६/म-८, दि.०९ एप्रिल, २०२५.

३) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र.डिएपी-१०२५/प्र.क्र.३०५/का.१४८१, दि.१ ऑगस्ट, २०२५.

४) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र.डिएपी-१०२५/प्र.क्र.३०६/का.१४८१, दि.४ ऑगस्ट, २०२५.

५) शासन पूरकपत्र, नियोजन विभाग, क्र.डिएपी-१०२२/प्र.क्र.२३०/का.१४८१, दि.१३ डिसेंबर, २०२२

प्रस्तावना :

दिनांक ४ व ५ एप्रिल, २०२५ रोजी पुणे येथे महसूल विभागामार्फत सर्व विभागीय आयुक्त व सर्व जिल्हाधिकारी यांची दोन दिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सदर कार्यशाळेच्या वेळी मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांनी दिलेल्या निर्देशास अनुसरून महसूली विभागस्तरावरील प्रत्येक विभागीय आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखाली एक अभ्यास समिती अशा एकूण विषयवार ६ अभ्यास समित्या गठीत करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्या निर्णयास अनुसरून महसूल व वन विभागाने संदर्भ क्रमांक २ येथील दिनांक ९ एप्रिल, २०२५ च्या शासन निर्णयान्वये समित्या स्थापन केल्या. सदर समित्यांमधील समिती क्रमांक ५, विभागीय आयुक्त कोकण विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली “जिल्हा नियोजन समित्या परिणामकारक करणे” या विषयावर समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीचा अहवाल दिनांक २ ऑगस्ट, २०२५ रोजीच्या महसूल परिषदेमध्ये महसूल व वन विभागामार्फत सादर करण्यात आला. सदर समितीने नाविन्यपूर्ण योजनांचा योग्य वापर होण्यासाठी पालक सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्याची शिफारस केली आहे. मा.मंत्रिमंडळाने सदर शिफारस मान्य केली आहे.

वाचा येथील अ.क्र. ४ येथील नियोजन विभागाच्या दि. ४ ऑगस्ट, २०२५ च्या शासन निर्णयानुसार जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजनांकरीता कार्यपद्धती व निकष विहित करण्यात आले आहेत. त्याचप्रमाणे वाचा येथील अ.क्र. ५ येथील नियोजन विभागाने दि. १३ डिसेंबर, २०२२ नुसार कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या दि. १७ जून, २०२२ च्या शासन निर्णयातील बाबींच्या अनुषंगाने जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजनांमधील घटकांमध्ये विविध नाविन्यपूर्ण व स्टार्ट अप संदर्भातील योजना व कार्याचा समावेश केला आहे. वरील बाबींचा विचार करून शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन परिपत्रक:-

शासन निर्णय नियोजन विभाग, दि.४ ऑगस्ट, २०२५ अन्वये जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या नाविन्यपूर्ण योजनांबाबत कार्यपद्धती विहित करण्यात आली आहे. मा.मंत्रिमंडळाने विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीच्या नाविन्यपूर्ण योजनांबाबत स्पष्ट निकष व कामे निवड करणे याबाबत पालक सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्याच्या शिफारशीस मान्यता दिली आहे. सदर मान्यतेस अनुसरुन मा.पालक सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे :-

१	संबंधित जिल्ह्याचे पालक सचिव	अध्यक्ष
२	जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती	सदस्य
३	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
४	जिल्हा स्तरावरील प्रशासकीय यंत्रणांचे प्रमुख (नाविन्यपूर्ण योजनांशी संबंधित अधिकारी)	सदस्य
५	जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हा नियोजन समिती	सदस्य सचिव

२. सदर समिती जिल्ह्यात राबवावयाच्या नाविन्यपूर्ण योजना निश्चित करताना खाली बाबी प्रामुख्याने विचारात घेईल.

(१) नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत कामे ही जिल्हा विकास आराखडा तसेच विकसित महाराष्ट्र २०४७ यातील बाबींशी सुसंगत असेल.

(२) नाविन्यपूर्ण योजनेतर्गत कामांची निवड करताना नियोजन विभाग, शासन निर्णय दि.०४ ऑगस्ट, २०२५ अन्वये नाविन्यपूर्ण योजनांकरीता विहित करण्यात आलेल्या तरतूदी विचारात घेईल. नियोजन विभाग, शासन पूरकपत्र दि.१३ डिसेंबर, २०२२ नुसार जिल्हा वार्षिक योजनांमधील घटकामध्ये विविध नाविन्यपूर्ण व स्टार्टअप संदर्भातील समाविष्ट कामे/योजना यांचाही विचार करेल. प्रस्तावित नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत कामांमध्ये खरेदीची बाब असल्यास ती वगळणे, त्याचप्रमाणे खरेदी करणे अत्यावश्यक असल्यास सदरहू खरेदी नियोजन विभाग, शासन निर्णय दि.४ ऑगस्ट, २०२५ अन्वये विहित केलेल्या वित्तीय मर्यादित राहील याची सुनिश्चिती करेल.

(३) नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत जिल्ह्याचा मानव विकास निर्देशांक व दरडोई उत्पन्न यात वाढ होईल व शासनाची स्थायी मालमत्ता निर्माण होईल अशा कामांची निवड करणे.

(४) नाविन्यपूर्ण योजना जिल्ह्यात खाजगी गुंतवणूक आकृष्ट करण्याजोगी असावी.

(५) नाविन्यपूर्ण योजनेत कार्पोरेट सोशल रिस्पॉन्सीबीलीटी (CSR) आणि लोकसहभाग सुनिश्चित करील.

(६) नाविन्यपूर्ण योजनेतर्गतच्या कामांचे सनियंत्रण समितीकडून करण्यात येईल. या प्रकरणी समितीने जिल्ह्यातील लोकप्रतिनिधीची मतेही विचारात घ्यावीत.

३. उपरोक्त प्रमाणे नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत घ्यावयाचे काम/योजना समितीने निश्चित केल्यानंतर सदर काम/ योजना ही संबंधीत जिल्हाचे जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती हे जिल्हा नियोजन समितीच्या मान्यतेस्तव सादर करतील.

४. सदरहू शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून, त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२५१२१९९६३६४६०५१६ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नि. भा. खेडकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास), यांचे प्रधान सचिव, उपमुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव, उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.पालकमंत्री तथा अध्यक्ष, जिल्हा नियोजन समिती (सर्व जिल्हा) (जिल्हा नियोजन समिती कार्यालयामार्फत)
६. मा.राज्यमंत्री (नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.
९. प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-२.
- १०.अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११.अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १२.अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३.विभागीय आयुक्त (सर्व)
- १४.जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती (सर्व).
- १५.आयुक्त, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.
- १६.जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हा नियोजन समिती (सर्व).
- १७.नियोजन विभागातील सर्व कार्यासने
- १८.वित्त विभाग, (अर्थ-१६ / व्यय-८), मंत्रालय, मुंबई.
- १९.निवड नस्ती, नियोजन विभाग, का.१४८१, मंत्रालय, मुंबई.